

No:25

Cilt: 5

Türk Akdeniz

Son kânun

1943

ANTALYA HALKEVİ DERGİSİ

Namık Kemal için

Büyük vatanperver ve kudretli şair Namık Kemal'in elli dördüncü ölüm yılına raslayan 2 / Birinci kânun 1942 çarşamba günü gecesi Halkevimizde Lisemiz Edebiyat şubesi talebesi ile birlikte Dil ve Edebiyat komitemiz bir-tören yaparak, şairimizin vatanperverliği, şahsiyeti, hayat ve eserleri üzerinde, konferanslar vermişler ve şiirlerinden parçalar okumuşlardır.

Aşağıdaki yazı komitemiz Başkanı Reşat Oğuz'un konferansından alınmış bir parçadır .

Bugün vatan ve hürriyet uğrunda her türlü felâkete yılmıyan bir azimle ve eğilmıyen bir seciye ile göğüs geren büyük vatanperver, kudretli vatan şairi Namık Kemal'in ölümünün 54 üncü yılı içindeyiz.

Yurt için fedakârlıkta hudut tanıımıyan , rütbe ve mansıba, millet ve vatanın refah ve saadetini tercih eden Kemal'in, yüksek kıymetlerini çatısı altında toplandığımız bu millî mâbette tekrar etmenin heyecanı ile meşbuuz .

Büyük adam yetiştirmekte ırkî

bir meziyete sahip bir milletin çocuklarıyız. En kara günlerimizde millet, kahramanı varlığından nasıl bir Mustafa Kemal yarattı ise, zulmun koyu bir isdibdat yumruğu halini aldığı saltanat günlerinde de isdibdata karşı :

Civan merdanı milletle hazer gavgadan ey bîdad
Erir şemşiri zulmün ateşi huni hamıyyetten
diye haykıran ve milletin karşısına:
İtimat ettikçe âdem şanına, namusuna
Hiç ehemmiyet verir mi âlemin casusuna

diyerek ortaya atılan vatan ve

hürriyet fedaisi bir Kemal çıkar-
mıştı .

1840 senesinin birinci kânununun yirmisinde Tekirdağında doğan Namık Kemal, vatan uğrunda, hürriyet yolunda istibdatla mücadele ede ede zindanlardan mahpeshlere, mahpeshlerden menfalara atılan 48 senelik mücadele, şeref dolu, şan dolu, haykırış ve nara dolu bir hayat yaşamıştır. Namık Kemal erken inkişaf etmiş bir zekâdır. Yurdumuzu Kars'tan Bulgaristan'a kadar küçük yaşında gezmiş, istibdadın neşterlediği göğüslerin yarısını görmüş, dudaklardan çıkmaya cesaret edemiyen feriyatların gözlerdeki korkunç aksini okumuştur.

Yurdu çok yakından tanımanın mazhariyetine, zulme ve istibdada karşı gelmenin kahramanlığına sahip olan Kemal'in bütün bir milletin hafızasında ateşli bir seyyaliyetin yakıcı tesiriyle dalgalanan mısraları, istibdadın çehresine birer şamar oluyordu :

Kurban edip vücudumu ben rahî millete
Terkeyledim hayatımı fikri hamiyete
Cismim ademde olsa da hunim boğar seni
Vermem mecal ben sana halka hiyanete.

1873 de Kıbrıs'ın Magosa zindanlarını boylarken, gülşene giden

bir insanın sevinci içindedir. Vatan uğrunda çekilen cefada safanın lezzeti, ıstırapta vatana müstahak bir insan o'manın yüksek gururu vardır. Rütbeye sırtını çeviren, mevkie gülüp geçen, ihsana soğuk bir reddin çehresini gösteren Kemal'e zindan cennettir.

Kemal yaratılıştan insanlar için, şahsî menfaatlerin üstünde vatan ve hürriyete bağlı olarak yaşamının şerefi, her türlü saadet ve refahın fevkinde bir mazhariyettir. Onun, riyaya ve yılışmaya tenezül etmiyen mücadelecî vatanperver ruhu dalkavukluğun da amansız bir düşmanı idi.

Vatanperver olarak, şair olarak, insan olarak, edip olarak, devlete hizmet etmiş bir şahsiyet olarak Kemal açık alanda faziletin nuru titreyen bir kudrettir.

Kemal bugün kullandığımız hürriyet ve vatan kelimelerine, şahsiyetinin ateşli ve imanlı damgasını vurmuştur.

Vatan ve hürriyet meselelerinde kesif karanlıkları yalayan mücadele meş'alesinin şanlı öacülüğü Kemal'e aittir.

Onun elinde kalem, sınırdaki düşmanı bekleyen askerinin elindeki silâha benzerdi. San'at vatana terennüme bir vasıta, şiir hürriyeti boğazlamak isteyenlere uzanan bir kılıçtı. Kemal maz

lum Türk milletinin padişahlara kalkan' çelik yumruğu idi.

Vatan fedailerine karşı milletçe duyulan minnet, ebediyette inşa edilmiş mühteşem bir türbedir. Kemal de bu ulu türbenin büyük sakini arasındadır :

Ölürsem görmeyen millette ümmit ettiğim
fevzi yazılsın senki kabrimde vatan mahzun, ben
mahzun

diyen Namık Kemal'in büyük ruhu, artık hüznünden kurtulmuş olarak mücadelesini zaferlerle tetviç edip, vatanda ölmez hürriyet ve inkilâp eserleri yaratana sevgi ile bakmakta ve bu millet te kendisine hürriyet ve

vatan aşkını aşıl原因 Namık Kemal'i minnetle anmakta ve ona hürmetle eğilmektedir.

Pembe şafakların lâhutî kızılığı içinde zafer küheylânlarının yelesi gibi dalgalanan bir bayrak altında vatanda hürriyeti, zaferi ve Cümhuriyeti hâkim kılan bir kudret içinde vatan için mücadele eden büyüklerimize en büyük teminat; Türkgençliği, Türk ordusu ve bir kelime ile Türk milletidir.

Millî varlığını, millî şereflerini uğrunda can verilecek bir kutsiyyete îâ eden büyük Türk milleti var olsun !

Reşat OĞUZ

Değerli mebuslarımızdan Şu. Rasih Kaplan'ın

Antalya'da buldukları son ay içinde Halkevinde halkla yaptıkları hasbihal

Bugünkü sistemin, beklenen faydayı hükümetin ve meclisin yüksek alâkasıyla, vatandaşların menfaatları üzerindeki hassasiyetiyle normale döndüreceğine kuvvetle kaniim. Biliyorsunuz ki arkadaşlar bu hal, biraz da dünya vaziyetinin doğurduğu bir neticedir. Bu sebeple az maaşlı me-

— Geçen sayıdan kalan —

murların bugünkü iâşe durumu zorluklarına düşmemesi için hükümetimiz koruma tedbiri alırken, halk da feragatla uhdesine düşen vazifeyi yapmaya çalışmalıdır.

Aziz arkadaşlar; Dünya milletleri birbirleriyle boğazlaşırken Türk milleti yurdunda sükûnet içinde, kendi işi ve gücüyle meş-

gul olmaktadır Görüyor ve duyuyorsunuz ki dört senedir evinde rahat uyuyan bizden başka millet yok. Şu salonda nur seli içindeyiz. Halbuki Avrupa memleketlerinde bomba yağmurundan kimse lâmbasını yakamıyor. Işık sızıntısı görünür de bombalanırız diye dünya milletleri dört senedir karanlıklarda, izbelerde ve korkular içinde yaşıyor. Ya çok derinliklerde kazılmış sığınaklarda yerin altında, ya siperlerde çok mühim işlerinde ancak hafif ziya ile aydınlanıyorlar. Böyle yer altlarında, o siperlerde bilmiyorum kaç gün yaşanabilir?. Şehirler baştan başa hicret ediyor, köyler ve kasabalar alev ve küle inkilâp ediyor. Bu vaziyetler içinde, böylece yaşamak söylenildiği ve görüldüğü gibi kolay değildir. Onun için, içinde bulunduğumuz nimetin kadrini bilmeliyiz, bu nimet o kadar büyük bir nimettir. Biz tarihimizde şimdiye kadar böyle bir mazhariyete ermedik. Bu sebeple biraz kendimize gelelim. Bize bu mazhariyeti nasip eden kudretin azametini düşünelim .

Aziz arkadaşlar; Sözlerimin kısmı azamî vâkıa nasihat halinde ağrımdan dökülüyor, fakat dikkat edelim. Hakikaten günden güne âdeta aramızda birbirimizi sevmek, saymak ve hakka riayet etmek hassaları eksiliyor. Ecdadımızın İstanbul'dan Viyana sur-

larına kadar götürdüğü ordusunun tarihine bakınız. Bu büyük orduyu tek bir başak zayi etmeden ve çiğnetmeden götüren ahlâk ve inzibata bakınız. Onun için biz, Türk milletinin vakar ve haysiyetine yaraşan durumuna lâyük nesil olarak hazırlanmalıyız. Fazilet ve seciyemizi kaybetmemeliyiz.

Aziz analar, aziz babalar !

Ecdadınızı düşünün ve onların kudretine ve seciyesine ulaştırabilmek için çocuklarınızla meşgul olun. O ataların ve babaların yavruları olduğunuzu isbat edin. İşte iâşe müşkilâtındaki sır da buradadır. Umumî harbin bir Bayramzadesi vardı. Benim yaşımda olan hepiniz bilirsiniz. Vagon ve koli ticareti yaptı. Bu adam o devrin büyüttüğü bir milyonerdi . Mütarekeden bir sene sonra düşmeye başladı. İkinci senesi idi, Ankara'da Meclis açılmıştı, orada iken İsrambul'dan gelmiş bir arkadaşla konuşuyorduk, bu arkadaş dedi ki; Bayramzade hastalanmış, Gureba hastanesine kaldırmışlar, ölmüş, kefin alacak parası bulunmamış... İşte bu hatıralar yüzlercedir ve saymakla bitmez. Her vakit milletin kanıyla taayyuş etmek isteyenleri bekliyen âkibet budur arkadaşlar !.

Aziz arkadaşlar; Dünya bu vaziyette iken devletimiz, kendi işlerimizden bir çoklarını bırak-

mıyor, devam ediyor. Biliyoruz, senelerdenberi bu yurdun acı ve çok mübrem dertlerinden biri, sahillerindeki köylerini toplamak, milyonlarca kıymetindeki ormanlarımız içinde dolaşan ve ekserya cahaleti yüzünden zarar veren aşiretleri iskân etmek işidir. Şimdi aramızda bulunan Sıhhat Vekâletimizin İskân Umum müdürlüğünün gönderdiği bir mühendis arkadaşımızın, burada bu sene yapacağımız üç köyün evlerinin yerini tesbite geldiğini düşünelim. Antalya'nın bu bakımdan hususiyeti büyüktür. Bununla beraber, Cümhuriyete kadar Antalya'da böyle bir mevzu düşünülmemiş, asırlardanberi ihmali edilmişken — her yerde olduğu gibi — hükümetimiz, bu sıkıntılı senelerde bu mübrem işi de başarmaya çalışıyor.

Arkadaşlar on gündür devletin su işlerinin başında bulunan arkadaşımız vilâyetin su işlerini tetkik ile meşguldür. Alanya'da 800.000 liraya yakın bir bedelle Dim çayı suyu iki gün evel ihale olundu. Manavgat'ta büyük bir su işi ihale edilmek üzeredir.

Antalya vilâyetine, hususiyeti göz önüne alınarak ad verilmek icap etse (Su vilâyeti) diye isimlendirmek lâzımgelir. Şimalden cenuba her onbeş kilometrede bir, toprağımızı kıymetlendiren nehirlerimiz mevcuttur. Buna rağmen Osmani idaresi asırlarca bu feyiz

kaynaklarına uzaktan bakmış, ne istifade etmiş, ne de zararlı olmasına mani olmayı düşünmüştür. Fakat Cümhuriyet idaresi öyle bir idaredir ki; — bir kaç defa bu kürsüde arzettiğim gibi — milletin kendi işini kendi eliyle görmesi demektir .

Bu sebeple, Cümhuriyet idareimiz bu mevzua da el koydu. Senelerdenberi üzerinde durduğumuz narenciye ve muz işine faydalı olacağını düşünen sayın umum müdürlük, Düden çayının büyük zararlarını bertaraf etmek için de etüdlerine ve keşiflerini hazırlamaya devam ediyor. Vaktıyla — bugün Beydağı adını alan — Solima dağı üzerinde ecdadımız yerleştiği zaman, servetlerinin menbaini Kırkgöz çayı teşkil etmişti. Su bendi olarak Kırkgözde kurulan ve asırlardır köprü olarak istipdat devrinde kullanılan bu nehrin köprüsünü dahi gene Cümhuriyet idareemiz ele aldı. Zaman zaman tamir etti . Şimdi de bu köprünün büyük kısmını su bendi ve geçit köprüsü haline ifrağ için keşiflerini hazırlamaktadır. O devirlerde Kırkgöz havzası, bütün genişliği ile su kanallarıyla teçhiz edilmiş, garpten şimali kucaklayarak şarka doğru ilerleyen kanallar, bu havzanın şarkındaki Varsak köyüne ve Düden çayının başladığı noktaya kadar olan havzayı sulamakta idi. *Gerisi var*

İpekböceğinin menşei

Hakkında bazı tarihi bilgiler

İpekböcekçiliği İstesyonu Müdürü
Ekrem EĞİLMEZ

İpekböceğinin bazı efsane ve bazı tarihî malûmat ile menşei- nin Çin olduğu kabul edilmektedir. Çin tarihlerinde bu şubeyi ziraata ait ilk malûmat milâttan 2600 sene evveline ait bulunmaktadır :

Rivayete göre o zaman Çin imparatoru Hoang-ti'nin karısı Siling-chi bir gün sarayının bahçesinde gezerken dut ağaçları üzerinde kozalar gördüğü ve bu kozaları hasıl eden böceğin edvarı hayatiyesini uzun uzadıya tetkik eylediği — Kozalardan çıkan kelebekleri çiftleştirerek tohum aldığı, bu tohumlardan da böcek elde ettiği, böceklerin yaptığı kozalarla da ipek çektiği ve ipekli mensucat yaptırdığı — mukayyet bulunmaktadır.

Bu tetkikat sonucunda iyi neticeler alınmasından ötürü Çin halkına tohum dağıtıldığı ve bu işin tevsiine gayret edildiği de ayrıca bildirilmektedir. Bu seneler ve bunu takip eden senelerde Çinde ipekböcekçiliği aynı zamanda sultanların da ehem-

miyetli meşgalelerinden birisini teşkil eylemiştir. Bu tarihlerde bu böceğe büyük bir kutsiyet izafe edilmesi ve yabancı ülkelere ipeklerin altın pahasına satılması manevî ve iktisadî kıymetini bir kat daha arttırmıştır. Bu itibarla tohumlarının harice çıkarılmaması ve hatta ipeğin menşei ve mahiyetinin gizlenmesi hususunda da çok sıkı ve şiddetli kanunlar vaz edildiği öğrenilmektedir .

Bu sebepten, haric memleketlerden ipeğin şekli istihsalini öğrenmek üzere gelen heyetler bir şey öğrenemedi memleketlerine dönmüşlerdir. Yalnız milâdın 419 uncu senesinde hâlen Türkistanın Çine bağlı bir kısmındaki Kotan hükûmdariyle evlenen bir Çin prensesi memleketinden ayrılırken saçlarının arasına bir miktar ipekböceği ve dut tohumunu saklayarak harice çıkarabilmiş ve kocasına hediye eylemiştir . Bu vaziyetin prensesin babası olan Çin imparatoru tarafından duyulması üzerine damadına harp ilân eyleyerek onun

mağlûp ve memleketini de Çine bağladığı, bu suretle de yine bir müddet ipekböceğinin Çinden dışarıya çıkmamasını temin eyledikleri öğrenilmektedir.

Ve fakat, nihayet milâdın 452 inci senesinde Çinlilerin mâğlûbiyetiyle neticelenen Çin—Japon harbi muahedenamesi mucibince Çinden Japonya'ya Çinlilerin muvafakıyla ipekböceği tohumu ilk defa çıkmış bulunmaktadır.

Bundan sonra da milâdın 552 inci senesinde Bizans imparatoru Giustiniano zamanında iki rahip ellerindeki asalar içerisinde kaçak olarak ipekböceği tohumunu getirerek imparatora takdim eylemek suretile bugünkü ülkemiz havalisine itikâline hizmet eylemiş bulunmaktadırlar. Bu suretle İstanbul'a getirilen tohumlar gerek Giustiniano ve gerekse ondan sonraki hükümdarlar zamanında bir kıymet ve alâka görmemiş, imparatorlar da lâkayt bulunmuşlardır. Buna rağmen İstanbul'dan İzmit ve Bursa havalisine geçen ipekböcekçiliği o tarihten bu ânâ kadar —istihsalât miktarında muhtelif düşüş ve yükselişler kayt edilmekle beraber— mütemadi bir surette beslendiği muhakkaktır.

Sekizinci asırda Araplar İspanya, Sicilya, Cenubî Anadolu ve Surye gibi Akdeniz kıyılarında bu kârlı sanatın taammününe

gayret eylemişlerdir.

Kısaca bir tarihçesini yaptığımız bu şubeyi ziraat bugün memleketimizin hemen ekser yerlerinde köklenmiş bulunmaktadır.

Menşе bakımından ilk vatani Çin olarak kabul edilen ipekböceğinin muhtelif krozmanlar neticesinde değişik varyeteleri elde edilmiş, bu arada Çin sarısı ve Çin beyazı uzak şark iklimine, devetüyü (Avrupa sarısı) Avrupa iklimine, yerli beyaz da mutedil orta şark iklimine en uygun geldiklerinden memleketimizde de Cümhuriyet hükümetinin kabul ettiği bir kanunla yalnız yerli beyaz ipekböceğinin beslenmesi kabul edilmiş bulunmaktadır.

Yalnız bilâhara ana vatanımıza iltihak eyleyen Hatay vilâyetindeki böcekçiler evvelce Fransız hükümeti idaresinde iken deve tüyü koza yetiştirmeye alışmış bulduklarından kendilerine yerli beyaz ile deve tüyü arasındaki farkı ve yerli beyazın tefevvukunu gösterebilmek, aynı zamanda bu ırkın oradaki yetiştirme kabiliyetini ve muhite mutabakatını resmen de etüd eyleyebilmek üzere yalnız bu vilâyetimizde hem yerli beyaz ve hem de Avrupa sarısı koza yetiştirilmesine müsaade edilmektedir.

Köye doğru

Köycü mebus Sb. Rasih Kaplan'a

Köyü baştan başa bir sisli hava doldurmuş ;
Güneşi beklemede hasret ile köylü dayı .
Yurdumun bekçisinin benzini sis soldurmuş,
Ne zaman yırtacağız bu sırtan manzarayı ?.

Köy ki ekmek kapımızdır, gücümüzdür, varımız,
Köylü ki bayrağın imanlı, asîl desteğidir.
Yurt onun, köylü de yurdun ilk ve baş isteğidir ;
Güneşi görmeli artık köyümüz, bağlarımız.

Haydi ey halk evinin ülkülü, aydın çocuğu
Dertlerin en başı kaldı, başarıldıysa çoğu .
Her nesil yepyeni bir hamle yaratmazsa eğer ;
Ulusun alını gururla ne zaman arşa değer .

Enver AKCAN

29 İLKTEŞRİN

Doğdu fecrinden o eşsiz ve ilâhî zaferin
Nuru afakı tutan 29 ilk teşrin ;

Yeniden var oluşun cevheri : Cümhûriyyet !..

Bir büyük, mu'cizeler sahibi, gâzi millet
Daha mes'ut olarak müjdelemekçin yarını
Şanlı mağrur açıyor, göklere bayraklarını
Bir sevinç esmede boydan boya rüzgârlarla ..

Erzurum yaylası, Kop dağları, Bozkır yayla !

Ege sahilleri, Türk Marmara, Türk Akdenizi
Her karış toprağı baştan başa , tarihimizi
Haykıran bizden olan , sevgili, yekpare vatan
Heyecan duymada, şevk almada, bayraklardan ..

19 yıl .. Atatürk'ün erişilmez eseri

19 yılda şadet dolu sulhun zaferi

Bir vatan, uğruna and içtiğimiz bir bayrak !

Heyecanlarla, ümitlerle gönülden coşarak
Tutuyor seslerimiz arşa çıkıp gök yüzünü

En büyük Türk, Ulu Önder, Yüce Başbuğ, İnönü

Sen Güneşler gibi mihrakısın imanımızın

Sunarız biz sana şükranını vicdanımızın !

İstanbul — 29 /10/942

Hâmit Macit Selekler

ANTALYA

Sayın B. Haşim İşcan'a saygılarımla

Cansızlara, can sunar neş'e dolu her yerin,
Şair'e ilham sunar portakal bahçelerin .
Sana ne desem yeri, Akdeniz'in İncisi,
Ey Cennetin benzeri, asil ırkımın Nis'i !

Sen ki, Öz yurdumuzun : Bir cenup yıldızısın.
Yabancı gönüllerde, onulmayan sızısın ..
Eşsiz bahçelerinin seyrine doyum olmaz:
Bütün yıl; renk renk açan Fûl ve güllerin solmaz !

Çağlayan türkülerin ne içli bir bestedir ,
Mehtaplı gecelerde, kulağım o sestedir .
Ölmez Şâheserlerin izi var kucağında,
Sen, öyle bir güzelsin : tam gelinlik çağında !

Her mevsim; yeşil giyen endâmın ne güzeldir ;
Seni böyle süsleyen hangi sihirli eldir ?.
Şiirler cansız kalır, yanında tablolar mat .
Antalya !, neyi varsa dökmüş sana tabiat !.

Şaban TÜZÜN

Resim sergisi ve Temsil

Reşat OĞUZ

Lise Edebiyat öğretmeni

Geçen ay Halkevimizde verilen konseri resim şubesinin sergisi, Temsil kolunun müsameresi ve edebiyat komitesinin lise ile müşterek Namık Kemal töreni takip etti. Kış faaliyet devresine başlangıç olan bu başarılı çalışmalar her bakımdan sevinilecek ve övünülecek mahiyettedir.

Geçen nüshamızda kıymetli müzik elemanlarımızın başarılı konserinden bahsetmiştik.

Bu nüshamızda sergi ile temsile temas edeceğiz.

Evimizin ar komitesinin resim şubesinde çalışan iki kuvveti unsuru vardır :

Davut Akidil ve Şükrü Akun.

Hasbiliğin takdire değer feragatiyle memleket hizmetlerine kendilerini veren bu iki olgun arkadaşın Halkevi salonlarında hazırladıkları sergi, onların ruhlarındaki sanat heyecanının asil örnekleridir.

Gerek Davud'un, gerek Şükrü'nün tablolarına hâkim olan estetik düşünce, Antalya'nın tarihî ve ücra köşelerindeki orijinal hususiyetin aksidir. Her renk ve manzarada Antalya dile gelmek-

tedir. Bu tabloların arasına serpiştirilmiş portreler Millî Şef, millî birlik, puhular, oyun oynayan kızlar, geyik, Akseki, Manavgat kazalarına ait resimler, takdirle zikredilmeyelâyük sanat eserleridir.

Bu eserlerin içinden birinci ve ikinci dereceyi kazanan tablolar, Halkevi reisliğine bir raporla bildirilmiş ve bu sanatkârların, güzel olduğu kadar, üzerinde uzun çalışmaların ışıklı dünyasını taşıyan bu bedialarına gereken değerlerin verilmesi karar altına alınmak üzere olduğu istihbar edilmiştir.

Memleket işlerinde hiç bir nazlanış eseri göstermeden büyük bir feragatle çalıştıklarının yakından şahidi bulunduğumuz bu arkadaşların eserlerine lâyük olduğu değeri vererek onların satın alınacağından emin olmamak için ortada hiç bir sebep yoktur. Netekim ilk öğretim genel direktörü Bay İsmail Hakkı Tongaç Antalya köy enstitüsünü vaki teftişlerinde bu sanatkârların eserlerinden köy enstitüsüne ikişer tane

satın almışlardır. Lisemizin de bu tablolardan almak üzere olduğunu sevinçle kaydederiz.

Belediyemiz ve Şehir kulübü gibi müessise ve teşekküllerin yarolumuzun güzelliklerini ifade eden bu sanat eserlerine lâyük ve lâzım olan ehemmiyeti vereceklerini de ummaktayız.

Davut Akidil ile Şükrü Akun'u tebrik ederiz.

Temsil şubemizin müsameresine gelince : Gençler büyük bir merak ile İbnürrefık Ahmed Nuri'nin « Himmetin oğlu » adlı piyesini hazırlamışlardır. « Himmetin oğlu » eserinin vaktiyle Halkevi sahnesinde gene Halkevi temsil şubesi sanatkârları tarafından temsil edilmiş olmasına rağmen, aradan uzun senelerin geçtiği düşünülerek tekrar temsilinde bir mahzur görülmemiştir.

Temsil şubesinin faaliyeti Antalya Gazetesi sütunlarında bir hayli münakaşalı yazıların yazılmasına sebebiyet vermiştir.

N. Adrasan adlı bir yazar, bu sahnede temsil edilecek eserlerin sıkı bir kontrolden geçirilmesini, onunun zevke hürmet edilmesi gibi fikirleri ileri sürmüştü, buna da temsil şubesi başkanı faaliyetleri üzerinde bir rapor mahiyetini taşıyan bir yazı ile cevap vermiştir.

Bu iki yazıdan sonra « Himmetin oğlu » piyesi temsil edil-

miş ve bu temsilin uyandırdığı yankıları büyük bir hayranlığın, yüksek bir takdirin vecdini taşıyan bir yazı ile Mazlum Adıson kaleme almıştır.

Temsil Şubesi gençleri muvaffak eser vermekte şüphesiz temiz bir hüsnüniyete sahiptirler. Aralarında, Ekrem gibi hakikaten sanatkâr yaratılışı, Lise kültürüne sahip gençler vardır. Necmiye, Mahmut, Ekrem gibi henüz liseden ayrılmış gençlerin mevcudiyeti halkevi sahnelerinin kültürlü elemanlara ihtiyacı dolayısıyla, bir kazanç ve iftihardır.

Temsil şubesinin vaki tenkitlere bir cevap vermek için çok çalışmış oldukları temsil esnasında görülen titizliklerinden ve hatta süflörün açık kalan dekor pançesinden temsilin aksaması için yaptığı heyecanlı müdahalelerden seziliyordu.

Halkevi saz heyetinin de bu temsilde — eserin şarkılı olması itibariyle — rol alması memnuniyetle kayda değer bir olaydır.

Bütün bunlar temiz iş yapmak isteyen insanların niyetlerindeki hulûsa işaret hareketlerdir. Temsilde gördüğümüz bir kaç noktayı, ileriki temsillerde tekrar edilmemesi için işareti faydalı buluyoruz. Himmet rolünde Ekrem çok muvaffaktı. Bu genci hassaten tebrik ederiz. Piyenin bütün yükünü omuzlarında taşıyordu. Rolünü iyi bellememiş

arkadaşlarını suflörün bulunduğu pençere önüne kadar çekmesi ara sıra onları ikaz etmesi kusurdur. Bir daha yapmasın !

Himmet ağanın karısı rolünde Necmiye kıyafeti ve edasiyle daha ziyade çok genç bir bayan rolünü yapıyor gibi idi. Yirmi yaşında delikanlı yetiştirmiş bir annenin ihtiyarlığına ve jestine sahip değildi. Bu hanım kızımızdan biraz daha alâka isteriz.

Himmet'in oğlunun genç nişanlısı rolündeki Bayan, piyesin ikinci derecedeki muvaffak simalarındandır. Eda, İfade, jest tabii idi. Şarkılarda sesinin güzelliği ve notaya hâkimiyeti ile nazarı dikkati celbediyordu .

Yahudi rolündeki genç muvaffaktır. Himmet ağa'nın oğlu rolünü yapan arkadaş, gayri tabii jestlere kaçması, adeta, facia temsil eden bir aktörün trajik edasını benimsemesi, bütün eserin ahenkle devamına mani oluyor ve gülünç hallerin hudusüne sebep oluyordu .

«Himmet'in oğlu»nun sahneye ilk girişinde «Baba» diye, babasının üstüne atılması da oldukça gariptir. Aileye mütehasir bir insan Himmet ağa'nın oğlu gibi İstanbul'dan değil de, cehennemin bir ucundan gelse,

gene öyle bir atılış yapmazdı .

Yaşarın üç lira borcunu vermek için sahneye girişi de hatalıdır. Gayri tabii bir sesle bağırmasına sebep yoktur. Köy imamının kanadına saçma yemiş serçe gibi titremesi, buna mukabil eski köy imamlarındaki sinsî kurnazlığı aksettirememesi de muhtacı tenkittir .

Bu noktalara kıymetli rejisörleri Osman Andıç'ın dikkat nazarını çekeriz .

Sanatkârları kendilerinden daha iyi temsiller bekliyerek tebrik ederiz. Görülüyor ki gençlerimiz vaktiyle o sahnede bize çok heyecanlı dakikalar yaşatmış olan sanatkâr Edip, Muhlis, Fettah, Ali, İbrahim Yaşar gibi ağbeylerine lââyık olmaya çalıştıklarına hiç şüphe yoktur. O sanatkârlar ki millî mücadele yıllarını takip eden o heyecanlı zamanlardan daha düne kadar coşkun sahne faaliyetine Türk ocaklarında, Halkevi salonlarında yıllarca hız vermişler, Antalya'ya büyük sanat heyecanı yaşatmışlardır. Gençlerimizin faaliyetini sempati ile anarken, Halkevi sahnesinin bu ilk olgun elemanlarını da bu münasebetle sevgi ile yâdetmeği bir kadirşinaslık borcu biliriz .

BUHRAN

Dr. Burhaneddin ONAT

O sene yazlamak için yine Heğbeli'ye gitmiştik. Eskiden bir sayfiyeye çıktık mı, daha eşya yerleşmeden ben kendimi kırılara atar, evdekiler yüzümü ancak yemekten yemeğe görürlerdi . Fakat bu yaz hiç öbir yazlara benzemiyordu . Çünkü bu defa tatil geçirmiyor, tatil imtihanına hazırlanıyordum. Sene ortasında çok iyi çalışmış kadavra üstünde amelî imtihanlarımı muntazam vermiş olmama rağmen bu yedi cilt kitabın bir roman gibi bir kerre okunup geçilivermesi bile bir mesele idi .

Kaldı ki bazan her biri bir buçuk satır tutan terimleri, bitip tükenmiyen (nisbet ve mücavretleri) hatırda tutmak çok zordu. onun için gezmek, eğlenmek değil, denizin üstünde martılar gibi süzülüp uçan yelkenlilere, Bahriye mektebinin birbirini kovalyan çeşit çeşit teknelerine, içi tıklım tıklım insan dolu vaporların iskeleye yanaşıp boşalmasına dalıp oyalanmamak için, evin dağ tarafındaki odalardan birini seçmiştim, Ada'ya geleli bir hafta olduğu halde ben daha bir kere bile evden çıkmamıştım.

Gündüzleri akşama kadar o odanın içinde çalışıyor, geceleri de geç vakte kadar sessizce okuyordum .

O sabah kahvaltımı yaptıktan sonra yine odama kapandım . Bir tarafa kitapları koymuş, bir tarafa da büyücek bir kâğıt açarak şiryanların şemasını çizmeğe çalışıyordum. Bu, hem bütün teferruatı gözönünde tutan, hem de hafızaya daha iyi ve daha kolay yerleşebilen toplu bir hülâsa oluyordu .

Kurşun kalemiyle çizdiğim bir insan vücudunun üzerinde damarların şeklini kırmızı kalemle boyalayıp dururken oda kapısında kımıldayan gölgeye başımı çevirdim. Annem kapının pervazına dayanmış bana bakıyordu . Ben de ona gülümseyerek baktım . Fakat bu defa onun yüzünde beni çalışırken gördüğü zamanlardaki takdirkâr tebessüm yoktu. Gözlerinde daha ziyade endişeli bir mana vardı. Ona baktıkça benim gözümdeki tebessüm silindi . Gözlerindeki endişenin sebebini arar gibi yüzüne bakmakta devam ederken sordum :

— Ne var anne ?

Omuzlarını kaldırarak.

—Hiç, dedi ve önüne baktı. Aramızda geçen uzunca bir sessizlikten sonra, ben yine çizdiğim resme bakmaya hazırlanırken o ilâve etti :

—Sen hep bu odada böyle kapanıp oturacakmısın ?

—Ne yapayım anne ? Biliyorsun ki haftaya imtihana gireceğim, ondan bir kurtulayım, Ada yerinden kaçmıyorsa, imtihandan sonra enine boyuna yine istediğim gibi gezerim .

Annemin sesindeki şikâyet, gittikçe perdesini yükseltiyor ve isyankâr bir hal alıyordu .

İyi ama oğlum, doğru dürüst yemekte yemiyorsun. Uykun der sen öylesine. Doktor olacağım derken allah esirgesin doktorlar eline düşeceksin. Hem bu odada kapanıp kalacak olduktan sonra Adaya niçin geldin ?

İşi biraz da şakaya varmak lâzım geldi .

—Bir şeycik olmanın anneciğim merak etme, acı patlıcanı kırığı çalmaz. İmtihan günü benim şu

yokuştan süklüm püklüm çıktığı mı görürsen dahamı iyi olur ? Şurada bir hafta kaldı işte. İntihanda ikmale kalıp bütün yazı kendime zehir edeceğime dişimi sıkarak bir hafta daha çalışır ondan sonra da göğsümü gere gere istediğim gibi gezer tozarım.

Cevap vermedi, yalnız (sen bilirsin) demek isteyen mahzun bir tevekkül ile boynunu bükerek oda kapısından çekildi . Fakat nedense ben de okuduğumu anlamıyordum. Bana annem hep kapıda duruyormuş gibi geliyor, sık sık o tarafa bakıyor ve birdürlü dikkatimi kitaba bağhyamıyordum .

E. . meyhanede ibadet olmaz.. Derler amma. . Açık havada belki biraz açılırım... Okuyamazsam bile bir tenezzühten alacağım kuvvetle eve döndüğüm zaman daha iyi çalışır annemi de bu suretle üzüntüden kurtarmış olurdu n. Kararıma kuvvet vermek için kitabı hızla kapadım ve sıçrayarak doğruldum .

Gerisi var

Kıymetli yazarlarımızdan olan Doktor Bârhannedin Onat dergimize muntazaman hikâye verme ği vadetmişlerdir. «Buhân» bu hikâyelerden birincisidir. Kendilerine teşekkür ederiz .

Dünya milletlerinden masallar ve hikâyeler

İzlânda hikâyesi

Amerika'yı keşfeden simaltiler arasında bir Türk (1)

Yazar :

Snroe Sturlason
(1178 - 1241)

Çeviren :

Osman Bahadırlioğlu
Lise İngilizce öğretmeni

I

Heriu'f, önceleri Dropstock'ta otururdu. Biarne adında bir de oğlu vardı. Biarne, kendinden çok şeyler umul n kabiliyetli bir delikanlıydı. Daha pek gençken bile, uzak ülkelere gitmek için içinde çok kuvvetli bir arzu vardı. Kısa zamanda servet ve şöhret kazandı. Büyük bir gemiye sahip oldu. Artık sıra ile bir yıl hariçte, bir yıl babasının yanında geçirmeye başladı.

Son kış, Heriu'f Norveç'e taşındı. Eriç (Erik) ile beraber Greenland'a gitmek için hazırlandı. Norveç'ten ayrıldıktan sonra, Greenland'da Heriu'fsness'te yerleşti. Az zamanda çok meşhur bir adam oldu.

Müteakip yaz, Biarne kendi gemisiyle Norveç'e geldi. Babasının ilkbaharda oradan ayrılmış olduğunu öğrendi. Son derece hayrete düştü ve üzüldü. Gemi-sini tahliye etmedi. Tayfaları ne yapmak niyetinde olduğunu sor-

dular :

— Eski itiyadımı takiben kışı babamın yanında geçireceğim , dedi. Eğer benimle gelerseniz , Greenland'e gideceğiz .

Hep bir ağızdan :

— Baş üstüne Kaptan, dediler

— Gerçi bu seferimiz budala-ca oluyor. Çünkü, hiç birimiz şimdiye kadar Greenland sularında bulunmadık .

Hazırlıklarını görür görmez denize açıldılar. Üç gün gittikten sonra ayrıldıkları kara göz-lerinden kayboldu. Rüzgâr kesilince, kuzeyden kesif bir sis indi. Bu sis günlerce devam etti. Nerede olduklarını ve ne tarafa gittiklerini bilemiyorlardı .

Nihayet, bir gün güneş peyda oldu. Gökyüzünü ayırd edebildiler.

(1) "Dünya milletlerinden masallar ve Hikâyeler," adını taşıyacak olan bu serinin birinci yazısı "Türk Akdeniz," in 19 uncu, ikinci yazısı 20 inci sayısında çıkmıştır .

Yine yelken açtılar. Bütün bir gece ve bir gündüz daha su üstünde kaydıktan sonra, karşılarına bir kara parçası çıktı. Burasının nere olabileceğini gemiciler aralarında münakaşaya koyuldular. Biarne, kendi kanaatine göre buranın Greenland olamayacağını ileri sürdü .

Gemiciler :

—Buraya yanaşacak mıyız, Kaptanım ? diye sordular .

—Evet. Benim tavsiyem buraya sokulmaktır .

Öyle yaptılar. Pek az sonra, bu topraklarda hiç dağ olmadığını gördüler. Her taraf ormanlarla kaplıydı. İçerlere doğru küçük yayvan tepeler vardı. Karayı iskele taraflarından bırakıp sancak taraflarına aldılar .

İki gün de seyahatlarına böyle devam ettiler. Bu sefer, karşılarına başka bir kara daha çıktı. Burasının neresi olabileceği Biarne'ye sorulduğu vakit:

—Fikrimce, evvelki kara gibi bura da Greenland değildir, dedi. Çünkü, Greenland'da büyük buz dağları olduğunu söylerler .

Bu karaya yaklaştıkları vakit üzerinin ovalık ve ağaçlarla kaplı olduğunu gördüler .

Tayfalar:

—Kaptanım, dediler. Buraya çıkmak sanırsanız muvafık olur .

Fakat, Biarne :

—Hayır arkadaşlar, dedi. Oylanmak zamanı değildir .

—Odun ve su tedarik ederdik.

—Hayır, hiç birine de ihtiyacınız yoktur. Haydi, derhal yelkenleri fora edin .

—Hay hay, Kaptanım, derhal yelkenleri fora edeceğiz .

Bir bakımdan bu emri biraz yanlış buldular. Maamafih, yine de derhal yaptılar. Yelkenler şişirildi. Geminin başını karadan aksi istikamete çevirdiler. Tatlı bir güney—batı rüzgârı esiyordu . Üç gün ve üç gece bu rüzgârla sürüklendiler . Nihayet, üçüncü bir kara ufukta belirdi . Burası yaylalık ve dağlıktı. Dağları buz kaplıydı. Adamları buraya çıkıp çıkmıyacaklarını sordukları zaman, Biarne, yine:

—Hayır, dedi. Çünkü, sandığıma göre, aradığımız yer bura da değildir.

Sahil boyunca yollarına devam ettiler. Buranın bir ada olduğunu anlayınca, karadan uzaklaştılar. Hâlâ aynı rüzgârla seyahat ediyorlardı. Derken, rüzgâr kuvvetlendi. Şiddetli bir boraya çevirdi. Biarne, yelkenlerin bir kısmının toplanmasını ve gemiye tahammülünden fazla sürat vermemesini emretti. Üç gün ve üç gece de bu minval üzere yollarına devam ettiler. Dördüncü gün, dördüncü bir karaya rasladılar. Biarne'ye buranın nere olduğu sorulduğu zaman :

—Greenland hakkında bana anlatılan şeylere göre, buranın Greenland olması çok muhtemeldir. Burada karaya çıkacağız.

Karaya çıktılar. Akşama doğru bir ucu bir koyla nihayetle nen bir buruna geldiler. Koyda bir gemi yatmaktadı. Bu burunda Heriulf'un oturduğu ve kendi adıyla anılan "Heriulfness—Heriulf burunu,, idi . Gerisi var